

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **Lockhart, a. s.**, se sídlem Vladislavova 1390/17, Praha 1, zast. advokátkou JUDr. Mgr. Petrou Novákovou, Ph.D., se sídlem Chodská 1366/9, Praha 2, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2020, č. j. 6 Af 37/2018 – 75, vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 Afs 229/2020, o vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karla Šimky z rozhodování ve věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Nao 114/2020.

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karel Šimka **není vyloučen** z rozhodování ve věci Nao 114/2020 o námitce podjatosti ve vztahu k soudkyni Mgr. Ing. Veronice Baroňové ve věci vedené u Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Afs 229/2020.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností ze dne 21. 7. 2020 se žalobce domáhá zrušení shora označeného rozsudku Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 9. 2018, č. j. 39302/18/5200-11435-711918, ve věci daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období 2012.

[2] Dle platného rozvrhu práce byla věc přidělena soudkyni Mgr. Ing. Veronice Baroňové. Jmenovaná soudkyně dne 27. 7. 2020 oznámila předsedovi soudu dle § 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, že se zástupkyní žalobce JUDr. Mgr. Petrou Novákovou, Ph.D. jí pojí dlouhodobý nejen profesní, ale též osobní přátelský vztah, potkávají se na společných akcích (oslavách), tráví společně některé prodloužené víkendy a v předchozích letech též zahraniční dovolenou; dle jejího přesvědčení se jedná o vztah soudce a zástupkyně účastníka řízení takové povahy a intenzity, která zakládá legitimní důvod obávat se o nestranné a nezájaté rozhodování, a která navenek (z objektivního hlediska) může u veřejnosti zakládat důvod pochybovat o její nepodjatosti.

[3] Předseda soudu neshledal důvod pro postup dle § 8 odst. 3 s. ř. s., neurčil jiného soudce NSS dle rozvrhu práce; věc byla zapsána pod sp. zn. Nao 114/2020 a dle pořadí přidělovaných věcí byla přidělena druhému senátu (zpravodajka Mgr. Šiškeová; předsedající JUDr. Karel Šimka).

[4] JUDr. Karel Šimka dne 4. 8. 2020 podal předsedovi soudu oznámení o skutečnostech, jež by mohly vzbuzovat důvody o pochybnostech o nepodjatosti ve vztahu k rozhodování o (ne)podjatosti soudkyně Mgr. Ing. Baroňové. Uvedl, že k věci sp. zn. 6 Afs 229/2020 nemá žádný vztah, nicméně po seznámení se s uváděnými důvody soudkyně zpravodajky ve věci 6 Afs 229/2020 dospěl k závěru, že zde z jeho strany existuje obdobný vztah k zástupkyni

žalobce JUDr. Mgr. Petře Novákové. Uvedl, že jmenovanou zná řadu let ještě z doby, kdy působila u NSS jako asistentka JUDr. Radana Malíka, obdobně, jako s ostatními soudci a většinou „služebně starších“ asistentů či bývalých asistentů si s ní tyká; před více než 10 lety s ní trávil čas na některých společných zahraničních výletech převážně na horách (společnou zálibu i s některými dalšími asistenty našli v lezení), a udržoval s ní velmi blízký vztah. Poté, kdy se jmenovaná stala advokátkou, v posledních letech tyto aktivity ustaly, nicméně se s ní nadále setkává v rámci komunity daňových právníků, na různých školeních a přednáškách; váže jej k ní hluboký osobní i profesní respekt. Přes uvedené, však na rozdíl od JUDr. Ing. Veroniky Baroňové, si nemyslí, že se jedná o vztah takové povahy a intenzity zakládající legitimní důvod obávat se ohrožení nestranného rozhodování, nicméně nepopírá, že při pohledu zvenci by někdo dojmu o jeho podjatosti mohl nabýt. Oznamení proto činí subjektivně, spíše z důvodu opatrnosti.

[5] Předseda soudu neshledal ani v tomto případě důvod pro postup dle § 8 odst. 3 s. ř. s., neurčil jiného soudce NSS dle rozvrhu práce; věc byla zapsána pod sp. zn. Nao 127/2020 a dle pořadí přidělovaných věcí byla přidělena k vyřízení pátému senátu, který je příslušný rozhodnout o (ne)podjatosti soudce JUDr. Karla Šimky.

[6] Dle § 8 odst. 1 s. ř. s. „[s]oudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr ke věci, ke účastníkům nebo ke jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem ke vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech“.

[7] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. představuje zjednodušeně řečeno výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Podjatost soudce také zasahuje do principu nezávislosti soudce. Soudce lze z projednávání a rozhodnutí přidělené věci vyloučit pouze výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezájatě a spravedlivě (srov. usnesení NSS ze dne 29. 4. 2003, sp. zn. Nao 19/2003).

[8] Jak uvedl Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014 - 31, „[z] ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce ke projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti soudce o jeho nezaujatosti v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz náleží Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které ke subjektivním pochybnostem soudce vedou. Platí však, že ke vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce ke dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Podjatost soudce totiž zcela nepochybně zasahuje do ústavního principu zákonného soudce.“

[9] Nejvyšší správní soud se tak zaměřil na posouzení toho, zda jsou objektivní důvody pochybovat o nepodjatosti soudce JUDr. Karla Šimky v předmětné věci. V tomto ohledu soud vycházel především z vlastní judikatury, z níž vyplývá, že vztah, který výrazně nepřekračuje standardní profesionální, resp. kolegiální známost, není shledáván jako objektivní důvod pochybovat o nepodjatosti rozhodujícího soudce (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013 – 56).

[10] V projednávané věci je proto nutno posoudit vztah soudce k zástupkyni účastníka řízení současně ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, přičemž hlediskem prvním je povaha tohoto vztahu, hlediskem druhým pak jeho intenzita (zda se jedná o zjevně intenzivní, určitým způsobem individualizovaný vztah).

[11] Dle citovaného usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014 - 31, vztah skutečného přátelství lze označit za velmi silnou (jednu z nejsilnějších) motivaci určitého apriorně zaměřeného jednání, avšak teprve při určité intenzitě přátelského vztahu lze zvažovat jeho možný psychologický dopad i z hlediska zachování přirozené schopnosti nezaujatého řešení případu. Je tudíž třeba přihlídnout právě také k intenzitě tohoto přátelství.

[12] Z vyjádření JUDr. Karla Šimky vyplývá, že přátelské vztahy se zástupkyní žalobce byly intenzivnější v minulosti, po jejím odchodu z NSS však došlo k částečnému omezení společných aktivit, byť se i nadále setkávají na různých akcích a přátelské vztahy přetrvávají.

[13] Podjatost je založena, zjednodušeně řečeno, existencí „důvodu pochybovat“. Tedy takového důvodu, pro který, i když to není jisté, jsou vážné důvody domnívat se, že soudce by nestranný nemusel být. Míra důvodu pochybovat musí být přiměřená a důvod pochybovat musí mít svůj konkrétní skutkový základ a také svou váhu. Skutečnost, že mezi soudcem a jinou osobou, zejména jiným právním profesionálem (např. advokátem), jenž ve věci, o nichž rozhoduje daný soudce, vystupuje jako procesní aktér, existuje profesní přátelství, nelze považovat samu o sobě za důvod podjatosti. Nestačí tedy bez dalšího, že lze vysledovat určitou vztahovou linku mezi soudcem a jeho věcí či účastníkem. Aby byla určitá vztahová linka důvodem podjatosti, musí být její význam pro soudce dostatečně intenzivní. Je zcela běžné, že soudci opakovaně přicházejí v souvislosti s výkonem své profese do styku s lidmi, které znají a k nimž je nezřídkou pojí i profesní přátelství. Nelze po něm proto spravedlivě požadovat, aby se jen z titulu funkce soudce takových vztahů, které vznikly v minulosti, vzdal, či je vůbec nenavazoval. Soudci přes omezení daná jejich ústavní funkcí jsou a zůstávají především lidmi, a i soudce má proto právo na podobnou míru svobody v přátelských vztazích jako běžný občan.

[14] Skutečnost, že bývalí asistenti soudu se sami stanou časem soudci, či začnou po ukončení svého působení u Nejvyššího správního soudu vykonávat jinou právnickou profesi, při níž se ocitnou na straně některého z účastníků soudního řízení (či sami jakožto soudci věc rozhodovali), není nikterak výjimečný. Je zcela běžné a lidsky pochopitelné, že řada soudců je zejména se svými dlouholetými bývalými asistenty a kolegy i nadále v kontaktu, stýká se s nimi, ať již v rovině profesní či soukromé. To však samo o sobě bez přistoupení dalších „závadných“ skutečností není důvodem pochyb zakládajících podjatost soudce.

[15] V rozhodnutí ze dne 13. 3. 2014, č. j. Nao 86/2014 – 15, Nejvyšší správní soud v daném ohledu konstatoval: *„Soudce je právní profesionál, jebož ústavní jakožto i mravní povinností je dbát o nezávislé a nestranné rozhodování. S výkonem funkce soudce je proto nerozlučně spjat požadavek na to, aby se soudce byl schopen oprostít od nepatřičných vnějších vlivů na jeho rozhodovací činnost. Méně intenzivní vlivy na svou*

rozhodovací činnost tak musí být soudce být schopen odfiltrvat s obledem na nároky své profese. Pokud tedy intenzita rušivých vlivů nedosáhne určité kritické úrovně, nemohou vzniknout legitimní pochybnosti o tom, že soudce není schopen dostát požadavkům na nezávislé a nestranné rozhodnutí, které jsou na něj kladeny a kterých si musí být vědom.“

[16] I když tomu tedy v minulosti mohlo být jinak, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že uvedená intenzita dnes spíše profesních kontaktů se zástupkyní žalobce v současné době nezakládá sama o sobě objektivní obavu z možného ovlivnění soudce JUDr. Karla Šimky v jeho rozhodování stran možné podjatosti JUDr. Mgr. Veroniky Baroňové, která ve věci sp. zn. 6 Afs 229/2020 má rozhodovat. Nelze odhlédnout ani od faktu, že v případě nyní projednávaném se nejedná přímo o vztah k účastníku řízení, ale k jeho zástupci, u něhož je zpravidla míra osobní zainteresovanosti na výsledném rozhodnutí soudu nižší.

[17] Pátý senát Nejvyššího správního soudu neshledal, že by vyvstaly takové objektivní okolnosti, které by zavdávaly důvod pochybovat o nepodjatosti JUDr. Karla Šimky. Pouze nad rámec odůvodnění lze poukázat na usnesení NSS č. j. Nao 275/2018 – 41, ze dne 10. 12. 2018, v němž byla fakticky z velmi obdobných důvodů posuzována možná podjatost soudce NSS JUDr. Tomáše Foltase ve věci sp. zn. 7 Afs 324/2017 ve vztahu k téže advokátce; přičemž ani zde nebyl „důvod pochybovat“ shledán.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. září 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu